

Keyfe Nete'âmel ma'a'l-Kur'ân'i-l-'Azîm

Dr. Yûsuf el-KARADÂVÎ

Dâru'ş-Şurûk, Mısır, 6. Baskı, 2007, 472 sayfa.

Tanıtın: Mehmet Nurullah AKTAŞ*

el-İttihâdu'l-Âlemî li'ulemâi'l-Müslimîn (Dünya İslâm Âlimler Birliği) adlı kuruluşun Başkanlığını yürüten Yûsuf el-Karadâvî'nin¹ *Keyfe nete'âmel ma'a'l-Kur'âni'l-'Azîm* adlı çalışması, *Keyfe nete'âmel ma'âs-Sünneti'n-Nebeviyye* adlı kitabının² devamı niteliğindedir. İlk defa 1999'da basılan bu çalışma, 2007'de Dâru'ş-Şurûk tarafından yedinci baskısı ile okurların karşısına çıkmıştır.

Tanıtımını yapmaya çalıştığımız kitap, dört ana bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde, Kur'ân'ın özellikleri ve gayeleri (s. 17-128) ele alınmıştır. İkinci bölümde ezberlenmesi, tilâvet edilmesi ve dinlenmesi açısından Kur'ân'ı anlama metodu (s. 129-194) incelemiştir. Kitabın önemli bir kısmını teşkil eden üçüncü bölümde, anlama ve tefsir etme yönüyle Kur'ân'ı anlama metodu (s. 195-404) etraflıca işlenmiştir. Son bölüm olan dördüncü bölümde ise, ittibâ, amel ve davet açısından Kur'ân'ı anlama metodu (s. 405-461) ele alınmıştır.

Karadâvî, kitabının birinci mukaddimesinde *Keyfe Nete'âmel ma'a'l-Kur'âni'l-'Azîm* adlı kitabının kaleme alınış serüvenini şöyle anlatır: “Yıllar önce “el-Ma'hedü'l-'alemi li'l-fikri'l-'İslamî” merkezinde kardeşlerimin isteği üzere *Keyfe Nete'âmel ma'âs-Sünneti'n-Nebeviyye* kitabımı yayınladım. Allah'ın tevfiik ve ihlasıyla hoş bir seda ve güzel bir etki bıraktı. Birçok şüpheyi giderdi ve birçok yanlış anlayışı düzelitti. Yol gösteren işaretler ve koruyucu kurallar ortaya koyarak doğru anlayışla ve dosdoğru yolda ilerlemeye yardımcı oldu. Birçok kişi bana şöyle diyordu: Bu kitabın hedefini gerçekleştiren ve mevzusu “Keyfe Nete'âmel maa'l-Kur'âni'l-Kerîm” olan başka bir kitaba ne kadar da çok muhtacız? Ben de onlara şöyle demiştim: Bu, zaten yapılması gereken bir iştir. Hatta belki de onunla başlamak gerekirdi; çünkü birinci kaynak Kur'ândır, Sünnet ise ikinci kaynaktır. Sünneti anlamada ve onunla iletişim kurmada daha fazla ve daha yaygın bir biçimde hata ve yanlışlar işlendiği için onunla başladık. Yüce Allah'a tevekkül ederek buna da başlayacağım.” (s. 13).

Yûsuf Karadâvî, Kur'ân'ı anlamaya yönelik yapılan çalışmalara da dikkat çekeerek Muhammed Gazzâlî'nin (ö. 2014) kaleme aldığı *Keyfe Nete'âmel maa'l-Kur'ân*

* Yrd. Doç. Dr., Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Tefsir A.B.D.
m.nurullahaktas@hotmail.com

1 Ayrıntılı bilgi için bakınız: <http://www.qaradawi.net> veya <http://iumsonline.org> adlı internet siteleri.

2 Çevirisi Prof. Dr. Bünyamin ERUL tarafından yapılmış olup “Sünneti Anlamada Yöntem” adıyla 2011'de Nida Yayıncılık tarafından basılmıştır.

isimli eserini örnek olarak zikretmiştir (s. 13). Karadâvî, bu çalışmanın sorulan sorulara Gazzâlî'nin uzunca verdiği cevaplardan oluştuğu için belli konulara yoğunlaşmak zorunda kaldığını dolayısıyla sistematik bir metot izleyemediğini ifade etmiştir (s. 14). Kendisinin yazdığı eserin sistematik bir çalışma mahsulü olduğunu beyan etmiştir (s. 14).

Müellif Karadâvî, Kur'ân ile ilgili daha önce yazdığı *Sekâfetü'd-dâ'îye*, *Tefsîru Sûreti'r-Ra'd* ve *el-Merci'yyetü'l-'ulyâ f'l-İslâm li'l-Kur'âni ve's-Sünne* adlı kitaplarından iktibasta bulunarak bunları üçüncü bölüm olan "Kur'ân'ı anlama ve yorumlama" kısmına aldığını ifade etmiştir (s. 14).

Karadâvî, ilk dönemlerde yaşayanlar ile sonraki nesillerin Kur'ân'a bakış açılarını karşılaştırırken şu derin uçuruma dikkat çeker: "Asr-ı saadet döneminde ümmetimiz Kur'ân'la iletişimi en iyi şekilde gerçekleştirdi. Onu iyi anladı. Maksudlarını bihakkın kavradı. Büyük ölçüde hayatın farklı alanlarında iyi uyguladı ve insanları basiretle ona davet etti. Bunun en iyi örneği sahabedir. Öyle ki Kur'ân onların hayatını tamamen değiştirdi. Onları cahiliyye sapıklığından kurtarıp İslam'ın doğru yoluyla buluşturdu. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkardı. Kur'ân neslinden sayılan talebeleri ve talebelerinin talebeleri en güzel bir şekilde onlara uydu. Allah o nesillerle kulları hidayete erdirdi, memleketleri fethettirdi, onlara yeryüzünde hâkimiyet bahşetti. Onlar da yeryüzünde adalet, ihsan, ilim ve iman medeniyetini ikame ettiler. Bu nesilden sonra gelenler, Kur'ân'ı terk ettiler; harflerini ezberleyip ahkâmını görmezden geldiler. Onunla sağlıklı bir iletişim kuramadılar. Onu hakkıyla anlayamadılar. Teberrüken onu taşıyıp duvarlarını ayetleriyle süsledilerse de bereketin, O'na uymakta ve ahkâmını uygulamakta olduğunu unuttular." (s. 12-13)

Kitabının birinci bölümünde Kur'ân'ın genel özelliklerini ve gayelerini ayrıntılı bir şekilde ele alan müellif, Kur'ân'ın ilahî kitap olarak nüzulünden cem'ine kadar korunmuşluğu üzerinde durarak oryantalistlerin ve misyonerlerin Kur'ân'ın ilahî oluşu hakkındaki tavırlarını irdelemiştir. Daha sonra Kur'ân'ın gayelerini ele alarak onun akâid, nübüvvet ve risâlet ile ilgili meseleleri tashih ettiğini, tevhid direğini sağlamlaştırdığını, âhirete ve cezâ gününe iman akidesini teyit ettiğini ifade etmiştir. Bu çerçevede Kur'ân'ın insana verdiği değeri zikrederek güçsüzlerin ve kadınların hukukunu korumayı emrettiğini belirterek adalet, barış, eşitlik ve gayr-i müslimlere müsamahakâr davranma gibi evrensel insânî değerleri de içerdiğini belirtmiştir (s. 71-123)

İkinci bölümde ise Kur'ân'ı ezberlemenin fazileti, Kur'ân'ı ezberleme âdabı ve Kur'ân ta'lîmi hakkında bilgiler verdikten sonra yazar, Kur'ân ta'lîminde ücret almanın hükmünü beyan etmiştir. Ardından Kur'ân okumanın fazileti, Kur'ân tertili, kıraat esnasında sesi güzelleştirme ve teganni meselelerini ele alarak "tedebbür", "tahsis", "teessür" ve "terakki" kavramlarını etraflıca incelemiştir.

Kitabın ana mihrini teşkil eden üçüncü bölüm ise, “anlaşılması ve tefsiri açısından Kur’ân’ı anlama yöntemi” ile ilgilidir. Müellif bu bölümde ilk olarak tefsir usulü kaynaklarında görüldüğü üzere tefsir, tefsir-te’vîl ilişkisi, tefsirin önemi, tefsire duyulan ihtiyaç ve tefsir çeşitlerini ele almış daha sonra rivâyet tefsiri ile dirâyet tefsirini irdelemiştir. Yazar bu bölümde “tefsir’de ideal metot” olarak tanımladığı tefsirî metodun nasıl olması gerektiği üzerinde durur. Bunu Rivâyet ile dirâyet tefsirini cem’ etme, Kur’ân’ın Kur’ân’la tefsiri, Kur’ân’ın sahih sünnetle tefsiri, sahabe ve tâbiûn tefsirinden yararlanma, mutlak lügatı esas alma, Kur’ân’ın nüzûl asrında kelimenin delâlet ettiği manayı esas alma, sıyâka riâyet, sebeb-i nüzûlü dikkate alma ve Kur’ân’ı ittiba edilmesi gereken asıl olarak görme başlıkları altında ele almaya çalışmaktadır.

Yazar, “Kur’ân’ın tâbi’ olan değil tâbi’ olunan” olması gerekirken insanların fikrî yapılarını te’yit için Kur’ân’ı kendilerine delil olarak getirdiklerini belirterek bu konuda Felsefecilerin, Mu’tezile’nin ve Kadîyâniler’in Kur’ân’a bakış açılarını örneklerle zikretmiştir.

Karadâvî, üçüncü bölümde Kur’ân’a anlam verirken ve onun tefsiri yapılırken dikkat edilmesi gereken tuzaklar ve uyarılar üzerinde durmuştur. Bunları müteşâbihâta uymak, muhkemâtı terketmek, yanlış te’vîl, nassı kullanılması gereken yerin dışında kullanmak, neshi delilsiz olarak savunmak, sünnet ve hadîs câhili olmak, isrâiliyyât’a güvenmek, icmâ-i ümmetten ayrılmak ve ilmen zayıf olmak şeklinde sıralamış ve bunları ayrıntılı bir şekilde tartışmıştır. Yine asrımızda karşılaşılan kelime tahrifini, Kur’ân’ın çok eşliliği men ettiği meselesini, Allah Rasûlü’nün, Allah’ın indirdikleriyle hükmetmeyi emretmediği, şarkı söylemenin haram oluşu ile ilgili delil getirilen âyetleri, Kur’ân’da geçen “el-ahzâb” kelimesini ve Kur’ân’ın çoğunluğun görüşünü reddettiği şeklindeki iddiaları incelemiştir. Yine yanlış te’vîl ile ilgili olarak te’vîlin , ancak delil ile mümkün olabileceğini belirterek âlimlerin te’vîl kurallarına verdiği ehemmiyeti zikretmiş; Bâtinîlerin, Zendikânın, bazı Şîa fırkalarının, aşırı sufilerin, kelâmî fırkaların, Mürciyenin, Cebriyye’nin, Mu’tezilenin Eş’arî ekolünün te’vîllerini ele aldıktan sonra günümüzde sapık ve tahrif olmuş fırkalardan Kâdiyânîlerin, Bahâîlerin ve bir kısım muasır müfessirin zorlama yorumları üzerinde durmuştur.

Karadâvî’nin üçüncü bölümde üzerinde durduğu meselelerden birisi de “Kur’ân’da İlmî Tefsîr” konusudur. Muasır âlimlerden Şeyh Şeltût (ö. 1963), Şeyh Emin El-Hûlî (ö. 1966) ve Seyyid Kutub’un (ö. 1966) görüşlerini kaydettikten sonra Gazzâlî (ö. 505/1111), İbn Ebi’l-Fadl el-Mursî (ö. 655/1257) Şâtîbî (ö. 790/1388) ve Süyûtî’nin (ö. 911/1505) bakış açılarını aktarmıştır. Karadâvî *Kur’ân’da Akıl ve İlim* adında bir kitap yazdığını ifade ettikten sonra kanaatini şöyle zikretmiştir: “Kur’ân’ın tavsiyeleriyle, yönlendirmeleriyle ve hükümleriyle inşa ettiği akıl, ilmi aydınlığı gerçekleştirmiş, her alanda araştırma yapıp öncü âlimlerin yetişmesine

ortam hazırlamıştır. İmân ile ilmi cem' eden İslâm medeniyetinin anlattığı da budur. Hatta öyle bir medeniyet ki dini, ilim; ilmi de din olarak görmüştür. Onun âlimleri, âlemin üstatlarıdır. Kitapları başvuru kaynaklarıdır. Üniversitesi, sığınakları olmuştur. Bu, asırlarca devam etmiştir. Bütün bunlar, insanlar için ortaya çıkartılmış en hayırlı ümmet kılan İslâm'ın sayesinde olmuştur.”

Kitabın dördüncü ve son bölümünde ise “İttiba, amel ve da'vet açısından Kur'ân-ı Kerim'i anlama yöntemi”ni ele almıştır. Kur'ân'a ittiba etmenin gerekliliği üzerinde durarak Kur'ân'ın hayat ve amel kitabı olduğunu, sahabe hayatından örnekler vererek Zilzâl sûresinin sahabe hayatına tesirini ve sahabenin Allah yolundaki cihad çağrısına verdikleri icabeti zikretmiştir. Daha sonra Allah'ın indirdikleriyle hükmetmenin mahiyeti ve anlamı üzerinde durmuştur.

Kur'ân'ın evrenselliği meselesini ele alarak davetin evrenselliğiyle ilgili bir kısım oryantalistin iddialarını kaydettikten sonra Kur'ânî davet metodunu akla ve kalbe hitap etme, en güzel metotla diyaloga geçme, her topluluğa diliyle hitap etme çerçevesinde incelemiştir.

Kur'ân'ın tümüne iman etmenin zarureti üzerinde durarak Bakara sûresinde geçen oruç âyeti ile kısas âyetini, cihad ile taharet meselesini örnek olarak zikretmiş ve Kur'ân'ın bir kısmına iman edip diğer bir kısmını inkâr edenlerin çelişmesine dikkat çekmiştir. Ardından Kur'ân bütünlüğüne dikkat çekerek Kur'ân'da rûhî ve maddî mevzuların eşit seviyede yer aldığını, Kur'ân, hangi meseleye ne kadar ehemmiyet verdiyse o kadarına önem atfetmek gerektiğini belirtmiştir. Son olarak Kur'ân'ın sünnet-i nebeviyye'ye, evvelki ümmetlerin tarihine ve özellikle de İsrâîloğullarına verdiği ehemmiyeti ele almıştır.

Yazar, akıcı bir üslup kullanmış olup Kur'ân-ı Kerim'den getirdiği âyet istişhâdleriyle okuyucunun konuyla ilgili âyetleri birlikte görme olanağını sunmuştur. Karadâvî, ilgili yerlerde âyetleri aktarırken âyet numaralarını ve âyetin geçtiği sûre isimlerini zikretmiştir. Buna karşılık zikrettiği hadîslerde hadisin kaynağı belirtilmesine rağmen hadîsin geçtiği kitâb ismi veya bâb numarası konusunda aynı hassasiyet gösterilememesi dikkatlerden kaçmamaktadır.

Kısacası, Yusûf Karadâvî'nin yazmış olduğu *Keyfe Nete'âmel maa'l-Kur'âni'l-Azîm* adlı eser, *Keyfe Nete'âmel maa's-Sünneti'n-Nebeviyye* kitabının tamamlayıcısı hükmünde olup Kur'ân'la nasıl bir iletişim içerisinde bulunulması gerektiğini geniş bir yelpazede akıcı bir üslupla ortaya koymuştur. İslâm coğrafyasında Kur'ân'ı anlama ile ilgili karşılaşılan sorunları, somut örneklerle desteklemiş ve meselelerin arka planını da dikkate alarak okuyucunun doyurucu bilgi ile buluşmasını sağlamıştır.

Şırnak Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi Dergisi Yayın
Esasları

1. Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi hakemli bir dergi olup, yılda iki sayı olarak yayımlanır.
2. Dergide telif ve çeviri makale, metin neşri ve tercümesi, kitap ve tez tanıtımı gibi ilmî çalışmalar; sempozyum, seminer, konferans, panel, vefeyât haber ve değerlendirmeleri yayımlanır.
3. Metin neşri ve tercüme, derginin toplam sayfa sayısının 1/3'ünü geçemez.
4. Dergiye gönderilen makaleler daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış veya yayımına karar verilmemiş olmalıdır.
5. Bir yazarın aynı sayıda telif-tercüme türünden en fazla iki çalışmasına yer verilebilir.
6. Gönderilen yazılar resim, şekil, harita vb. ekleri de dâhil olmak üzere 30 dergi sayfasını (10.000 kelime) aşmamalıdır. Makalelerde Türkçe ve İngilizce özet (50–100 kelime) ile anahtar kelimeler (5–10 kelime) bulunmalıdır.
7. Derginin yazı dili Türkçe olmakla beraber yabancı dilde yazılar da yayımlanabilir.
8. Yazıların şekil ve muhteva yönünden ön incelemesi Yayın Kurulu'nca yapılır. Gerek görüldüğünde Danışma Kurulu'nun da görüşü alınır. Yazı, sonuca göre üç hake-me gönderilir. Yazıların yayımla-

Publication Guidelines for the Journal of the Divinity School, Şırnak University

1. Journal of the Divinity School, Şırnak University, is a peer-reviewed journal published twice a year.
2. It is devoted to the publication of articles, translations, editions of manuscripts and their translations, book and dissertation reviews, as well as assessments of symposiums, seminars, conferences and panels and obituaries.
3. The number of pages devoted to classic manuscripts and their translation should not be more than one-third of the total page numbers of an issue.
4. The material submitted for publication may not be previously published or accepted for publication by another publisher.
5. One author may have at most two pieces of any work published in the same issue of the journal.
6. Articles may not exceed 30 pages (10,000 words), including appended material such as pictures, charts and maps etc. Articles must be submitted with abstracts both in Turkish and English (50-100 words) along with key words (5-10 words).
7. Although the journal is published in Turkish, articles in foreign languages are also welcome.
8. The editorial board peruses the submitted material with regard to both form and content before sending it on to referees. They

nabilmesi için hakem raporlarının en az ikisinin olumlu olması gerekir. Yazı, hakemlerin gerekli görmesi halinde icap eden düzeltmeler müellifince yapıldıktan sonra yayımlanır. Değerlendirme sonuçları yazarlara en geç üç ay içerisinde bildirilir.

9. Dergiye gönderilen yazılar yayımlanmasa da iade edilmez. Yayımlanan yazıların dil, üslup ve muhteva yönünden ilmi ve hukuki her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.
10. Dergide *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* imlâ esasları uygulanır.
11. Dergide yer alan yazıların telif hakları saklı olup, yazılar kaynak gösterilmeden kısmen veya tamamen iktibas edilemez.
12. Çalışmalar Times New Roman fontuyla 12 punto olarak yazılmalı ve CD'siyle birlikte bir nüsha olarak Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanlığı'na teslim edilmeli veya
sirnakilahiyatdergisi@hotmail.com adresine gönderilmelidir. Tercümelerin orijinal metinleri de eklenmelidir.

may also consider the views of the advisory board. After the deliberation of the editorial board, submitted material is sent to three referees. In order for any material to be published, at least two of the referees must approve it. The revision and improvement demanded by the referees must be implemented in order for an article to be published. Authors are informed within three months about the decision regarding the publication of their material.

9. Material submitted to the journal is not returned, even if it is not accepted for publication. Authors assume the responsibility of the article with regard to the style, content, scholarly value and legal aspects.
10. The style used by the *Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi (TDV Encyclopedia of Islam)* is adopted in the journal.
11. The material published in the journal is copyrighted; it cannot be used without proper reference.
12. The material to be considered for publication should be submitted to the Şırnak Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dekanlığı on a CD along with a hard copy or
sirnakilahiyatdergisi@hotmail.com. Translated material should be submitted together with the original article.

2014/1

Volume: V

Number: 9

ŞIRNAK UNIVERSITY

**JOURNAL OF DIVINITY
FACULTY**

ISSN 2146-4901

9 772146 490007